

УДК 338.49:330.341

ОСОБЛИВОСТІ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ЯК УМОВИ ЕФЕКТИВНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНУ

Карлова О.А.

THE CHARACTERISTICS OF INFORMATION INFRASTRUCTURE AS A CONDITION OF EFFECTIVE DEVELOPMENT OF ECONOMY OF REGION

Karlova O.A.

У статті представлені результати дослідження інформаційної інфраструктури як закономірного явища, її вплив на економічний розвиток регіону. Визначена основна мета функціонування інформаційної інфраструктури, її завдання, інформаційна база. Уточнено інформаційні ресурси регіонального рівня. Розглянута система інформаційного забезпечення як основа загальнодержавної інформаційної компоненти інфраструктури.

Ключові слова: інфраструктура, інформація, регіон, база.

Актуальність. Одним з завдань регіонального розвитку є формування інформаційної інфраструктури економічного співробітництва, бо кожен регіон є унікальним в сенсі інноваційності і можливості використання наявних ресурсів. Крім того, інформаційна інфраструктура формує імідж регіону та сприяє розвитку підприємництва. Всі ці обставини зумовлюють необхідність уточнення особливостей функціонування та розвитку інформаційної інфраструктури з урахуванням передового досвіду.

Аналіз останніх досліджень. Інформаційна інфраструктура є складовою економіки, вона визначає стратегічні завдання держави по створенню і розвитку в країні інформаційного простору. Ця інфраструктура містить в собі нові моделі і технології, сукупність інформаційних центрів, банків даних, комунікаційних мереж, масового віддаленого доступу до створених ресурсів, методи забезпечення безпеки даних.

Питання розвитку інфраструктурних складових, в тому числі і інформаційною досліджувались представниками широкого наукового загалу. В контексті дослідження актуальними є роботи П. Беленького, Н. Мікули, Є. Матвєєва, А. Бойченка, Є. Філінова, О. Зінченко, О. Перепелюкової, А. Рибчук, В. Левківського [1, 2, 4, 5, 7].

На початку XXI століття широке поширення набувають дослідження в області інформаційної інфраструктури (інформаційні мережі, засоби масової

інформації, системи зв'язку, телекомунікації, інтернет-послуги, супутникова навігація) і інноваційної інфраструктури, що забезпечує реалізацію інноваційних процесів (технопарки, технополіси, інноваційно-технологічні центри, бізнес-інкубатори, спеціалізованих ванні організації, які надають послуги інноваційному бізнесу) [2, с. 37].

Як зазначає в дослідженнях Н. Мікула, у регіональному розрізі економічно забезпечені інформаційної інфраструктурою розвинені столиця та «старопромислові» регіони (м. Київ, Донецька, Дніпропетровська, Харківська, Одеська, Львівська області, АР Крим, Запорізька, Київська обл.) лідирують за рівнем використання ІКТ, при цьому отримання інформації з мережі Інтернет є основним джерелом. Доступ до мережі Інтернет мають 83,7% загальної кількості малих підприємств, 91,6% – великих та 92,6% – середніх. Всі підприємства (малі, середні та великі) широко використовували можливості Інтернет для отримання банківських і фінансових послуг та економічної інформації, а також для отримання та повернення заповнених форм статистичної і фінансової звітності [5, с. 236-240].

Здійснюючи теоретико-методологічне дослідження інфраструктурних трансформацій у конкурентній економіці, П. Беленький відзначає дві найважливіші особливості інфраструктури: „Перша – інфраструктура, безумовно, призначена для забезпечення виконання функцій у кількох галузях, тобто вона має міжгалузевий характер. Такими елементами інфраструктури є: транспорт, енергетичні системи, зв'язок, інформаційні мережі та ін. Внаслідок цього інфраструктура виконує інтеграційну функцію між галузями виробництва, між регіонами і державами. Друга особливість – інфраструктура не створює матеріальних благ, вона виконує функцію забезпечення” [1, с. 101].

Задачі регіональної інформаційної інфраструктури не можуть бути реалізовані без опори на перс-

пективні інформаційні технології, про це роблять висновки в роботах О. Зінченко, О. Перепелюкова, А. Рибчук та В. Левківський. У цих теренах створюються принципово нові для України сучасні інформаційні центри, обладнані засобами обчислювальної техніки з базовим програмним забезпеченням на нових архітектурних і фізичних принципах, розробляється елементна база і технології виробництва надшвидкісних схем для супер-ЕОМ нових поколінь [3, 6, 7].

Інформаційна інфраструктура повинна забезпечити злиття інформаційних мереж із засобами масової інформації, а також інформації - комп'ютерної, комунікаційної, розважальної, соціальної, навчальної і наукової галузей.

Метою статті є дослідження інформаційної інфраструктури як закономірного явища, її вплив на економічний розвиток регіону

Результати досліджень. Основною ідеєю регіональної інформаційної політики є постійне оновлення інформаційних ресурсів, створення на базі сучасних технологій інформаційної системи з метою підтримки інформаційного забезпечення складових національної економіки, зміцнення державного і підприємницького сектору в інформаційній сфері, забезпечення для громадян країни умови вільного доступу до інформаційних ресурсів.

Відомо, що інформаційне середовище містить у собі три основних складових: інформаційні ресурси, довідково-пошуковий апарат для них, умови доступу до даного ресурсу і його довідково-пошуковому апарату. В цьому дослідженні автор розглядає інформаційну інфраструктуру як таку, що бере безпосередню або опосередковану участь в суспільному виробництві, хоча кінцевого продукту і не виробляє, пов'язуючи в єдине ціле всі галузі національного господарства, економічні регіони. Саме тому інформаційна інфраструктура піддається трансформації разом з розвитком суспільного виробництва.

Інфраструктура є базовою складовою і найважливішою умовою ефективного функціонування і розвитку будь-якої цілісної економічної системи. Забезпечуючи єдність виробництва та споживання, вона виступає фактором економічного зростання, бере участь у створенні необхідних умов для функціонування та обслуговування основного виробництва. Виникнення інфраструктури в якості самостійного елемента економіки обумовлено процесами поглиблення суспільного поділу праці, спеціалізацією виробничо-господарської діяльності, розвитком товарного виробництва. Розвиток Інтернет поступово змінює наше життя. Український сегмент бере початок з 1999 року, зараз кожний регіон поступово стає самодостатнім по контенту, технологічних сервісах, інформаційних потоках. Очікується, що регіональні локальні ресурси будуть користуватися все більшою популярністю. Тому створення регіональних інформаційних порталів надає можливість покращити і розширити доступ користувачів до інформації.

Оцінюючи перспективи розвитку інформаційної інфраструктури, можна прогнозувати її подальшу еволюцію з урахуванням впроваджуваних комунікаційних, нанотехнологій і біоінженерії, медичних і когнітивних технологій на базі створюваних інноваційних центрів по пріоритетних галузях сучасної науки при тісній співпраці з міжнародними і зарубіжними організаціями.

Реалізація державної політики в цій галузі дала визначення структури, основних завдань і функцій системи інформації в регіоні, прав і обов'язків ланок системи різного рівня (галузевих і регіональних), принципів організації інформаційних потоків у системі, рішення багатьох інших питань. Важливо визначити роль регіонів в створенні і забезпеченні функціонування національної системи, межі впливу її на інформаційну діяльність у існуючих економічних умовах, основні напрямки практичної підтримки інформаційного забезпечення всіх сфер життя.

Комунікаційна мережа, іменована також мережею передачі даних, є ядром інформаційної системи, яка забезпечує передачу і деякі види обробки даних. На базі однієї комунікаційної мережі можна створити кілька інформаційних мереж. Завданням комунікаційної мережі є доставка адресатам блоків даних, які при цьому не повинні втрачати своєї цілісності, доставлятися без помилок і перекручування. Важливими в мережі є також операції по запобіганню перевантажень, великих черг і переповнення буферів систем. З цією метою відбувається управління інформаційними потоками. Комунікаційні мережі поділяються на три класи: мережі з маршрутизацією даних, мережі з селекцією даних та змішані мережі.

Гігантські обсяги накопиченої інформації, безупинний її ріст, різномірний характер збереження, відсутність уніфікованого доступу до неї створюють все зростаючі проблеми її використання. За останні роки спостерігається стрімке зростання обсягів інформації, що існує тільки в електронній формі, що дозволяє зберігати і ефективно використовувати, крім текстової інформації, зображення, звук і їхні комбінації. Актуальність робіт зі створення порталів визначається наступними основними моментами:

- необхідністю підвищення ефективності використання українських електронних інформаційних ресурсів;
- інтенсивним використанням у наукових, технічних і соціально-культурних цілях можливостей сучасних інформаційних технологій і телекомунікацій;
- необхідністю координації діяльності регіональних відомств і органів влади в організації сучасного інформаційного обслуговування населення, консолідації і підвищення ефективного використання засобів регіональних бюджетів, що виділяються на створення інформаційних ресурсів і інформаційне забезпечення населення;

- завданням підтримки вітчизняного виробника інформаційних ресурсів і технологій, використання потенціалу українських розробників і дослідників;

- інтересами України у світовому інформаційному співтоваристві і на світовому інформаційному ринку;

- важливістю розвитку культурних зв'язків зі співвітчизниками за кордоном.

При цьому переважна більшість представників бізнесу використовують мережу Інтернет для отримання банківських і фінансових послуг, доступу до інформаційних ресурсів. Відкритість зовнішніх ринків для здійснення експортно-імпорتنних операцій обумовлює необхідність інформаційного обміну документацією між підприємствами (технічні характеристики, цінова інформація, рахунки, електронні платежі), вивчення тенденцій на ринку тієї чи іншої країни, дослідження платоспроможності окремих суб'єктів підприємницької діяльності, що також актуалізує потребу розвитку інформаційної інфраструктури.

Інформаційні ресурси регіонального рівня для підприємств формуються на основі державних і приватних аналітичних даних, Інтернет-ресурсів підтримки бізнесу, веб-сайтів підприємств і установ, регіональних інформаційних мереж, баз даних і знань наукових установ та інноваційних центрів, недержавних інформаційних сервісів для підприємств. Важливим елементом інформаційно-консультаційної компоненти є додаткові інформаційні сервіси обміну діловою інформацією для нагромадження даних та забезпечення швидкого доступу.

Систему інформаційного забезпечення доцільно розглядати як основу загальнодержавної інформаційної компоненти інфраструктури. Можливості нової техніки і програмних продуктів забезпечують більш ефективний сервіс для споживачів. Основні власники державних і регіональних інформаційних ресурсів розробляють і впроваджують такі системи і розширюють своє телекомунікаційне середовище через створення Інформаційних центрів.

Багато регіональних інформаційних центрів сьогодні генерують регіональні електронні інформаційні ресурси, створюють свої сервери й активно працюють зі споживачами інформації в глобальних інформаційних мережах. Створення ефективної системи доступу до вітчизняних і закордонних інформаційних ресурсів неможливо без використання сучасних обчислювальних систем і мереж, тобто необхідна визначена інформаційна структура.

Таким чином, забезпечується формування і розвиток регіональних інформаційних ресурсів, їхня каталогізація, розробка; впровадження необхідних державних стандартів, що забезпечують сумісність роботи ланок державної системи інформації; розробка нових інформаційних технологій; створення і розвиток телекомунікаційних мереж доступу споживачів до інформаційних ресурсів і систем; розви-

ток нормативно-правової бази діяльності інформаційної інфраструктури.

Л і т е р а т у р а

1. Беленький П.Ю., Мікула Н.А., Матвеев С.Е. Конкуренция на трансграничных рынках. – Львов: Институт региональных исследований НАН Украины, 2005. – 214 с. – Режим доступа: <https://refdb.ru/look/1776026-pall.html>
2. Бойченко А.В., Филинов Е.Н. Нормативно-техническая база информационной инфраструктуры // Информационное общество. 2000. № 6., Иванов В.В. Территории инновационного развития и наукограда // Инновации. 2002. № 9—10. С. 33—39.
3. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах України [За ред. І. В. Калачової]. – К.: Державна служба статистики України, 2013. – 49 с.
4. Зінченко О.А. Інституціональний аспект розвитку ринкової інформаційної інфраструктури у регіонах/ О.А. Зінченко //Наукові праці. Економіка. – Том 126. Випуск 113. – 2010. – С. 137-141. – Режим доступу: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/economy/2010/126-113-20.pdf>
5. Мікула Н. Міжтериторіальне та трансграничне співробітництво: Монографія. – Львів: ІРД НАН України, 2004. – 395 с. – Режим доступу: <http://znc.com.ua/ukr/publ/book/book-mikula-2004/book-mikula-2004.pdf>
6. Перепелюкова О.В. Роль соціальної інфраструктури регіону в розвитку трансграничного співробітництва України.// О. В. Перепелюкова. Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка". – № 2. – 2016. – Режим доступу: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2016/41.pdf
7. Рибчук А.В., Левківський В.М. Методологія дослідження глобальної виробничої інфраструктури. // Вісник Чернігівського державного технологічного університету. Серія "Економічні науки": науковий збірник / Черніг. нац. технол. ун-т. – Чернігів : Черніг. нац. технол. ун-т, 2014. – № 2(74). – С.16-25.

R e f e r e n c e s

1. Bielenkyi P.Iu., Mikula N.A., Matvieiev Ye.E. Konkurentnist na transkordnykh rynkakh. – Lviv: Instytut rehionalnykh doslidzhen NAN Ukrainy, 2005. – 214 s. – Rezhym dostupu: <https://refdb.ru/look/1776026-pall.html>
2. Boichenko A.V., Fylynov E.N. Normativno-tekhnicheskaja baza ynformatsyonnoi ynfrastruktury // Ynformatsyonnoe obshchestvo. 2000. № 6., Yvanov V.V. Territoryy ynnovatsyonnoho razvytyia y naukohrady // Ynnovatsyy. 2002. № 9—10. S. 33—39.
3. Vykorystannia informatsiino-komunikatsiinykh tekhnolohii na pidpriemstvakh Ukrainy [Za red. I. V. Kalachovoi]. – K.: Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy, 2013. – 49 s.
4. Zinchenko O.A. Instytutsionalnyi aspekt rozvytku rynkovoї informatsiinoї ynfrastruktury u rehionakh/ O.A. Zinchenko //Naukovi pratsi. Ekonomika. – Tom 126. Vypusk 113. – 2010. – S. 137-141. – Rezhym dostupu: <http://lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/economy/2010/126-113-20.pdf>
5. Mikula N. Mizhterytorialne ta transkordonne spivrobotnytstvo: Monohrafiia. – Lviv: IRD NAN Ukrainy, 2004. – 395 s. – Rezhym dostupu:

<http://znc.com.ua/ukr/publ/book/book-mikula-2004/book-mikula-2004.pdf>

6. Perepeliukova O.V. Rol sotsialnoi infrastruktury rehionu v rozvytku transkordonnoho spivrobotnytstva Ukrainy. // O. V. Perepeliukova/. Elektronne naukove fakhove vydannia "Efektyvna ekonomika". – № 2. – 2016. – Rezhym dostupu: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2016/41.pdf
7. Rybchuk A.V., Levkivskyi V.M. Metodolohiia doslidzhennia hlobalnoi vyrobnychoi infrastruktury. // Visnyk Chernihivskoho derzhavnoho tekhnolohichnoho universytetu. Seriia "Ekonomichni nauky": naukovyi zbirnyk / Chernih. nats. tekhnol. un-t. – Chernihiv : Chernih. nats. tekhnol. un-t, 2014. – № 2(74). – S.16-25.

Карлова Е.А. Особенности информационной инфраструктуры как условия эффективного развития экономики региона.

В статье представлены результаты исследования информационной инфраструктуры как закономерного явления, ее влияние на экономическое развитие региона. Определена основная цель функционирования информационной инфраструктуры, ее задачи, информационная база. Уточнены информационные ресурсы регионального уровня.

Рассмотрена система информационного обеспечения как основа общегосударственной информационной компоненты инфраструктуры.

Ключевые слова: инфраструктура, информация, регион, база.

Karlova O.A. The characteristics of information infrastructure as a condition of effective development of economy of region.

The article presents the results of a study of the information infrastructure as a natural phenomenon, its influence on the economic development of the region. Defined the main goal of functioning of informational infrastructure, its objectives, information base. Updated information resources at the regional level. Reviewed information management system as the basis of national information infrastructure components.

Key words: infrastructure, information, region, base.

Карлова О.А. д.е.н., професор, професор кафедри менеджменту Української інженерно-педагогічної академії (м. Харків) eakarlova@gmail.com

Рецензент: д.е.н., проф. **Заблодська І.В.**

Стаття подана 11.06.2017.